

Nie chcą poznać niewygodnej prawdy

8 listopada 2024

Przez lata uważano, że jedynie silnie zaangażowani politycznie, a jednocześnie mniej wykształceni odbiorcy informacji medialnych, przedkładają potwierdzenie własnych poglądów nad prawdę. Innymi słowy, że wierzą w informacje potwierdzające ich poglądy, niezależnie od tego, czy są prawdziwe. W ostatnich latach zaczęły się ukazywać badania, które wykazały, że konsumenci informacji – bez względu na wykształcenie – przedkładają poglądy nad prawdę. W 2021 roku jedno z badań wykazało nawet, że wiarygodność informacji była oceniana czterokrotnie wyżej wówczas, gdy informacja potwierdzała poglądy odbiorcy. Nowe badania przynoszą więcej szczegółów na ten temat i pokazują, w jakim stopniu ludzie są skłonni poświęcić prawdę dla ideologii.

„W czasie naszych badań obserwowaliśmy, że większą odgrywa polityczne samookreślenie niż prawda. Widzieliśmy to po obu stronach sporu politycznego, nawet u ludzi, którzy dobrze wypadali w testach racjonalnego rozumowania. Zdziwiło nas, jak szeroko rozpowszechnione to zjawisko. Ludzie bardzo mocno angażują się, by nie poznać niewygodnej prawdy” – mówi główny autor badań, doktor Michael Schwalbe z Wydziału Psychologii w School of Humanities and Sciences na Uniwersytecie Stanforda.

Co interesujące, zjawisko to jest bardziej widoczne w przypadku prawdziwych informacji niż fałszywych, co oznacza, że ludzie z większym prawdopodobieństwem odrzucają prawdziwe informacje jeśli przeczą ich poglądom, niż zaakceptują fałszywe informacje, potwierdzające ich poglądy.

„Wszyscy uważają, że to problem, który ich nie dotyczy. Twierdzą, że w ich przypadku jest inaczej. Jednak jak wykazują kolejne badania, to zjawisko stale występujące w całym

spektrum poglądów politycznych i niezależny od wykształcenia. Problemem nie jest tutaj sama dezinformacja, a filtry, które zbudowaliśmy w naszym mózgu” – mówi profesor Geoffrey L. Cohen.

Autorzy badań mówią, że ich wyniki różnią się od badań wcześniejszych, ze względu na inną metodologię. Na przykład wcześniejsze badania korzystały z prawdziwych nagłówków prasowych, a Cohen i Schwalbe stworzyli własne nagłówki. Ponadto podczas wcześniejszych badań osoby biorące w nich udział miały wgląd w to, z jakich mediów pochodziły prezentowane im nagłówki i informowano ich, jaki jest cel badań. Uczni ze Stanforda nie zdradzili, co naprawdę badają. Poinformowali badanych, że chodzi o kwestie związane z pamięcią i komunikacją, wykorzystali też pytania dotyczące tych właśnie zagadnień, by badani nie domyślili się prawdziwego celu eksperymentu.

Cohen i Schwalbe prowadzili swoje badania w 2020 roku, podczas wcześniejszych wyborów, które Donald Trump przegrał z Joe Bidenem. Zespół naukowy przedstawił badanym fałszywe nagłówki prasowe, na przykład „Trump pokonał arcymistrza szachowego czy Trump, przebrany za papieża, wziął udział prywatnej orgii z okazji Halloween”. Okazało się, że obie strony sporu politycznego bardziej wierzyły w fałszywe informacje potwierdzające ich poglądy, niż w prawdziwe informacje przeczące ich poglądom.

Naukowcy zauważyli, że jednym z głównych powodów odrzucania prawdy na rzecz własnej ideologii, jest coraz silniejsze skupienie się na mediach przedstawiających jeden punkt widzenia oraz przekonanie o obiektywizmie i braku tendencyjności po własnej stronie sporu politycznego w porównaniu ze stroną przeciwną. Innymi słowy, im kto więcej konsumował informacji z mediów prezentujących jego punkt widzenia i im bardziej był przekonany, że jego strona sporu politycznego jest obiektywna, tym bardziej odrzucał niewygodną prawdę na rzecz potwierdzenia swoich poglądów. Sytuację

pogarsza zamykanie się we własnych bańkach informacyjnych w mediach społecznościowych.

Schwalbe i Cohen mówią, że problemu tego nie rozwiąże walka z fałszywymi informacjami, gdyż ludzie odrzucają prawdziwe informacje, które nie potwierdzają ich poglądów. Zdaniem uczonych, ważną rolę mogłoby odegrać nauczanie ludzi nieco intelektualnej skromności. Uświadomienie konsumentom informacji, że rozum może ich zwodzić i nauczanie ich kwestionowania swojego punktu widzenia, gdyż nie jest on jedynym słusznym i prawdziwym.

Autor: Mariusz Błoński

Na podstawie: News.Stanford.edu, [PSYCNet.apa.org](https://www.psycnet.apa.org)

Źródło: [KopalniaWiedzy.pl](https://kopalnia wiedzy.pl)